

рунган аразында зевискарларе хоорай-
нын 12 ги кварталын тудурын кэрүп
турар. Анда бирези-зе 120 кварти-
ралыг 6, 80 кварталыг 4 бажын-
нарын, 140 болтам 280 урут турар
2 уругтар салын болтам 964 аера-
ныкта өөрөрик школань турар. 120
квартиралыг бир чурттага баж-чи-
мын бирги калыгма магистрин тур-
ар. Квартиралыг бугу зевискарны
чаагайжыр болтам нотагачылар.

Тузуг талазы-бизе бо беш чалгза
республика намыскалыгга чорулар
ажалларны чамдыктары илгын.
Иччаа-чаа эм дээринеде бо хеч-
тегер төленилде, олу чоокку ту-
беттагындыг агелер болгаш, иччаа-
гайч туугуларны эки шынарлыг, чаа-
гайжыды тузуга чутле туугулардын
мын эвес, тараы бугу-инитинин хе-
рээ болур.

В. КРЯЧЕН.

Бизде хоорайнын кол адиктестов.

Хөй уругларлыг иелерни „Иениң алдары“
орден-биле болгаш „Иениң медалы“
медаль-биле шаңнаар дугайында
Тыва АССР-ниң Дээди Соедининг Президиумунун
Ч А Р Л Ы Ы

III «ПЕННИЦ МЕДАЛЫ» МЕДАЛЬДЫН
I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЭ

гозачуу.

2. Соскал Седиповна Донган-
«Торгалгыч» колхозтун колхозчуу.

3. Арпайдай Дыртый-оловна Куу-
лар-«Кызыл туу» колхозтун ко-
лхозчуу.

4. Дыртыйай Макымшазеевна Кош-
кар-ол-«Коммунизмче орун» ко-
лхозтун колхозчуу.

5. Демит-Саева Маскыр-оловна
Ооржак - Хандагайты ортунам шко-
лазынын техниктин аялчылык.

6. Септи Чакпекеевна Ооржак-

«Номинлэмч орун» колхозтуу колхозчуу.

Беш уругуарын төрзөн болгаш кижиктеин нелерин

«НИНЦ МЕДАЛЫ» МЕДАЛДЫ
II ЧӨРӨЗИ-БИЛЕ

1. Сумуя Шаравплова Думат — «Торгалгы» колхозтуу колхозчуу.

2. Соесек Мынтап-оловша Ооржак — Хандайгайты ортумак школанын техникат амылганы.

3. Удуге Кымыл-оловша Ооржак — «Кыдыл туу» колхозтуу колхозчуу.

4. Долума Шокуун-оловша Саян — «Кызыл туу» колхозтуу колхозчуу.

5. Дыртыл Донгановша Төмүр — «Торгалгы» колхозтуу колхозчуу.

УЛУГ-ХЕМ РАЙОН

Сес уругуарын төрзөн болгаш кижиктеин нелерин

«НИНЦ АДЛАР» ОРДЕННИН
III ЧӨРӨЗИ-БИЛЕ

1. Александр Шаравпена Доржу — Иштиг-Хем кедэс суурда өг-бүлө

2. Дайгымаа Лопсан-Чымбаевна
Куулар — «Күш-аиялдың хосту»
воколату колхозчуу.
Чеди уругарын төрөз болгаш
аиялгачын кестери
«НЕНИН АЛДАРЫ» ОРАДНИН
II ЧЕРГЕЗИ-БЫЛЕ

1. Клавдия Дыртыковна Аракчаа
— Арыскан келде суурда өг-бүзе

2. Меиди Түлүшевна Арыпсал —
«Уугу-Хая» воколату аиялгачын.

3. Сат Кулдаевна Достук — «Най-
рал» воколату аиялгачын.

4. Серенмаа Сентиговна Сувак —
«УТКА 25 чылы» воколату аиял-
гачын.

5. Дугаара Кыргыснова Хуурак

6. Сержи Доржуевна Хуурак — «УТКА 25 чылы» совхозтун ажилчынине.

7. Бичелдей Сандаковна Шивит-Хуурак — «Күш-ажылдың хостуу» колхозтун колхозтузу.

Тыва АССР-ниң Дээди Советиниң
Президиумунун даргазы
Б. ДОЛЧАНМАА.
Тыва АССР-ниң Дээди Советиниң
Президиумунун секретары
К. ДИИГА.
Кызыл 1966 чылдың июль 24.
(Уланчылыг.)

КОНТРОЛЬ

БОЛГАН

бааксиратан, тааралар чам-онде чам-
гербейн турган чамдык саанчыларда
база улут буруу бар. Бызаалар кайы-
даа сүт-бараан фермаларына өлүп
турган тааралыгга бар. Шангыга Бу-

ла-Аскыр фермазы манаа «рекордту»
тургускан.

Инитинин малынын баш саны ко-
рап, ылаңгы малдын массалым-би-
ле азырынч чорту бур тара, мал эи-
чилери ону чок болдуларынын кем-
чегелерин чогуур айылда албаан.
Харын-даа, елген малдын актынын
тургузганы дыкка саадым турган-
ар. Эмчи О. Карбаа калдычы С. Хү-
лер-оолдун дерт баш молдогузганы
«елген» кылдыр актылар каан.
К. Балзан-оолдун ийи сарыны база

улусту контролга дузалар бөлүк
сөөлгү үдө чурткан бо ажилын
туялжы «Кара-Хал» колхозун
баштаар черинге дымнаткан болгаш
бо талым-биле чамык ажилдары
чуртас чогурун сүмүлгөн.

Х. ДОЙНУН.

улусту контролга дузалар
бөлүктүн башкы

ШЫН

INDEX

Наадымга чедир 50 хуузун

Барын-Хемчик районун «Шенгэр» совхозунун Аянгагы салыры — совхозтун бир кол ашыл-агы чери. Партиядын XXIII съездинин шийтпирлерин амыралга ботандырар, чаа беш чылдың баштайгы чылынның планынң онаалгаларын чедир-киниңг күүсөдир дээш алган хуу-лааларын уң салырынң ашыл-ишчилери эртен чартын чылда чедиркиниңг күүсөткен. Билан-гыя малдың баш санын өстүрөр, оң продукттуун бедир, күрү-не мурунга планынң онаалгалар-ны күүсөдир талазы-биле салыр совхозта мурун чоруп турар.

Бо амылга малчынынң салышкыны улуг болгон. Олар болза чылдың бирги чартында 43 тонна сүтү дунжар хуулаал-дыг тургаш, ону 50 тонна кыл-дыр күүсөткен, 5 тонна дүктү бээр ужурут турган болза, өл 7,247 тонна болуп күүсөткен. 18 тонна эт бээр хуулаалга бээр бүткен.

Сөөлгү үдө салырга 5400 аныг хойну кыргып дооскан бол-гаш оң соонда хой чуулазын база организастиг эртерген, үш кодан шээр, беш кодан баш мал-дарын Час-Адырынң эки өттүг, серин тайгаларынң чылгаалдыг чоруткан. Чылгаалашкында мал-чынарнын кол сорулгазы — чыг-гы таарымчалыг үдө малдың эне-не хой немелде деңизин алыры

дээрин малчын бүрүз эки би-лир. Ол сорулга-биле чыгы өлөр-ны изичар организастиг, олар-белкирин изичар, каш сорулу-талазы-биле хемчеглер амылат-тын кылдыган.

Оң-биле кады малчынар мал-га быжыг чедир тургузар деп чүвени утпайн турар. Сал-бырынң сизген белектээр үш бри-гадааларында 56 кижины быжыг-лаан болгаш чамдын черлерде си-ген кезишкиниң эгелзэн болгаш «Чыра-Бажы» совхоз-биле ко-жаланчыл турар черлерде 15 тон-на сизгини июнның 3-кө чедир белектээр турган, өске бригадалар сизгини кезип киритеринге белек болгаш сизгиниң ам-даа өзериң манап турар. Салбыр мал чедирге 543 тонна сизген белектээр ужу-рут, бо сорулгазы чедиркиниңг күүсөдир төлөдө, совхозтун өске салбырларын социалистиг чарыш-на кыйгырган.

Бо бүгү амыралга ылангыя рес-публиканың малчынар Наадым-ныга чедиркиниңг ужурамын-ның демда-биле хайнып чоруп турар. Ынчангаш Наадымга чедир мал чедирин 50 хуудан эвээр-төзүн белектеп алыр деп сорулга салдыган. Бо сорулга чедир-киниңг күүсөткен дээринге чигилин турбас.

С. КОМБУЙ-ООЛ.

Көргүзүг-делгелге

Республикада мыйыстыг бола малын симменталь уксааже шийт-кеш, продукттуун бедиркен ашыл-агыларын дээрлеринң бирөөзи Бин-Хем районда «Кызыл тараачын» кедэ ашыл-агы артыл болур. Ук-саадын экижикте, эки шынардыг инектерин көргүзүг-делгелге ол колхозка бо чылдың июль 5-те болуп эртерген.

Көргүзүг-делгелгеңиң павильонун Туран сүт-бараан ферманынң үстү талазында шынаага туруп тургуска, узун дүртү 60 метр чараш кажаа се-рини кылган. Павильонун муруну талазында стилинтерин кылган, рес-публиканын мыйыстыг бола мал уксаажылыгынын. Кызылдың, Чылаанын уксаажылыкта, стилин-териниң кылган амыраларын чур-гай көргүзүлгери болгаш чур-ка тырттырган амыраларын көргү-скен. «Кызыл тараачын» колхозтун мыйыстыг бола малдың уксаажы-лыкта ашылдың төгүзүн болгаш амгы үдө байдалын көргүскен стилинтер кескү чери элел турган. Эки шынардыг инектерин, бугаларын болгаш мурун ашылдың фото-стилинерин база көргүскен.

Эртериниң 10 шакта, республи-канын кедэ ашыл-агы министр-ниң ораакчысы эш И. Крисов ес ап чүве чургаллап, кызыл лентаны үзе кезип, көргүзүг-делгелге аштыган. Республиканын райопа-рында келгилзэн, кедэ ашыл-агы-нын тускай эртерингери, Бин-Хем районун колхозчулары болгаш сов-хоз ашылчыларын көргүзүг-делгел-ге сонугурап көргөргөн. Туран хо-райнын улуг, биче чон-биле калы шупту кижн мун чыгай берген.

Ол «Кызыл тараачын» колхозтун симменталь уксаажыг 100 баш ху-важын инектерин, 15 баш бугуру-чү бугаларын, 12 баш сүткүр улуг инектерин болгаш интенсикт чедир-киниңг белек септирген 7 шарыж-кытарын, 38 баш кыс молдугааларын көргүскен.

Онаа сөлүн чүве болза, уксаажы-тынган инектеринң эки шынарлар болгаш оларынң төрөл-салгалы бо-лур. Чижээ, «Ярославка» деп шол-адыг 10 харыг инектиң дирит де-дизин 700 кг, чылда 4000 кг чедир сүтү бээр, сүдүнүң үскүрү 4,4 хуу, молдугаалар өрү наамыг 4 төдү-биле кады ол инекти көргүскен. «Рус-лана» деп инектиң дирит де-дизин 624 кг, чылда 3000 кг чедир сүтү

бээр, сүдүнүң үскүрү 4,5 хуу, ол инекти база молдугаалар өрү на-амыг 3 кыс төдү-биле кады көргүскен.

Анык малдарын интенсикт чедир-киниңг тургуска, колхозтун улуг чедиркиниңг болгашын делгелге көргүскен. 13 ай наамыг шары-жыктарын ортумак дирит де-дизин 390 кг, бир баш анык малдын дү-хүдө ортумак немелде де-дизин 1000 грамм ашыл турар деп көргүскен. Оң кадарчы эш Эртериниң эки ашылын база демдегелзэн.

Колхозтун алдарыг саанчылары-нын, бызаа ажаакчыларынң ашыл-ын көргүскен магалачыг. Саан-чы А. Балагашева бо чылдың эртеркен алды айларында ботунга быжылган инек бүрүзүндө 1200 кг сүтү саг-ган, азы оң нити саалдазы 40 тон-на 842 кг болган. А. Удуйн инек бүрүзүндө 1118 кг сүтү сагган, азы нити саалда 34 тонна 311 кг болган. Бызаа ажаакчы П. Фун-тикованын ажаап турар 54 бызаа-ларын хонхута ортумак немелде де-дизин 967 грамм.

Колхозтун даргасы, Социалист Күш-ащылдыг Маалыры, ССРЭ Дээди Сөвдизин депутат эш П. Астафьев ашыл-агынын мыйы-стыг бола малчыны талазы-биле ук-саажылыкта ашылдың чоруп келге-нин чонга таймырлап сонугурадып турган.

Көрүлө сөөлүрөп чорда, эки ук-саажыг кыс казыраларын салды-лажы эгелзэн. Наа-Хемде «Октябрь 30 чылы» колхозтун төлөзүн дел-гелге кирген 50 сангыг казыралар-ын салып алган болгаш моон сонга-рдаа немей салып алгаш, эки ук-саа-лыг саар коданын өскөтпү тургузар бис дээн. Тес-Хем, Эрвин, Барын-Хемчик районнарда келгилзэн зоо-техниктер анык бугаларын салып алыр бис деп аазаанар.

Бо көргүзүг-делгелге апаа келген кижилерге лыка көрүштүг болуп, моон сонгаар малдын уксаажын эки-жидериниң херөөнге үлгер-чикеж болгашын чургажык.

С. БИМЕИН,

республиканын уксаажылыкта херээниң болгаш малды тарып үрежидериниң күрүне станциязынын зоотехник-селекционер.

Дарта, июль 11 — Моолдун улустун революциязынын 45 чыл ою

ФЕОДАЛИЗМДЕН СОЦИАЛИЗМЧЕ ШИИТПИРЛИГ БАЗЫМ

Ж. ЛОДОЙ,
моол шүлүкчү
ӨНДҮР ЧУРТУМ

Ак-көк дээр-даа шил дег араан,
Алдын хүнүн херел чыры
Моолдун кырын шыва алгаш,
Могаан черни амыралган.

Өндүр Хангай чуртувустун
Шимелдиз олар-белчир,
Өргүн көлөй малынның
Шими байлаа элбекширзэн.

Карак четпес ховуларда
Эрэм тараа чалгы берген,
Хамык чонум ишчи күжү
Эштелгеде катчы берген.

Дагарларын-даа, хемнерин-даа
Эртинези эгээртинмес.
Дагжыларын ажилы-даа
Энежиг чок өзүп үнген.

Очулурган Б. Хөвөнмей.

Улуг Октябрьның салдары-биле өскөзөн Моолдун улустун революция-зы 45 чыл мурунда тилишаз, акы-дунма моол улустун төгүзүгүнө улуг эргилдени кылган. Революстуг эрге-чарыгарнын чылдарында Моолдун чуртунуң арын шырай болгаш арат чонунуң амыралыг үнденин-биле

чаартыган. Республиканың наймысылы Улан-Баторнуң хөгжүлдизин оң дугайын херечилеп турар.

ЧУРУКТА: МАР-ның наймысылы — чаа Улан-Баторнуң бир көзө.

ЧААГАЙ ТҮННӨЛДӨР, СОРУК КИРИКЧИ ПЕРСПЕКТИВАЛАР

Моол улус бодунун Араттын рево-люстуг партиязынң ууртуулазы-биле чаа нитилел тургузуушуну-га баулуг-да шылтарангай чедир-киниңг чедип алган. Ол чедир-киниңг оон ашылдык ашылдыг чедир турар. Феодалдыг хожуу-лай турган Моол бола Совет Эвиле-ниниң болгаш өске-даа социалист чурттарын дуулаачыны-биле капи-тализм шут эртер баскан, ам соци-ализм тургузуушунуң доозары-нын орунуңе кирген.

Чаа амырал дээр демселеге моол улустун эртеркен берге болгаш алдарыг орунуң дугайын Моолдун Араттын революстуг партиязынң XV съездинин төлөзүлгери бирээ-ли, бугу-Хангай аймактын «Бат-жил» деп кедэ ашыл-агы катты-жымшыкынның кижигу 74 харыг И. Доржготов мынча деп чургаал-ган: «Мен чуртум маньчжурларынң чар-гылазында турда чуртап чордум, автономут Моолдун-даа бир мен, а ам наамал кырып келгеш, бистин улустун кайы көрө аас-кежиктиг чуртап турарын кире тур мен. 1924 чылдан бээр партия кижигу мен, партиянын үш программалары амыралга ботанып келди, оларны күүсөдиринге ботунуң улуг-хууму кирип келдим. 1921 чылда улус-тун революцияга чедир бөдүн чонун амыралыг шыкаш чорум, амыралым база мыйыг төрү. Шынаа шалга амыралын байлар-ны, кошоктарын күштүгтерин калчаар дарлап чоранын ботунуң караам-биле көрүп, ол бугу аар бер-генин ботун эдиле-даа чордум.

Бүгүн кедэ ашыл-агы катты-жымшыкында долу хандырылгалыг чуртап, бистин хостуг, хамаарыш-пас төрөн чуртувустун дег эргелг хамааттыг бооп, партиянын бол-гаш күрүнең ажил-херектеринге

кирип тур мен. Эрги үени амгы үе-биле деңдээрге, карагы дүмбейден чырыкче үнүп келгени-биле дөмөй кылдыр сагындар-дыр. Бо бүгү дээрге Моолдун Араттын революстуг партиязынын хой чылдарда демсе-линиң болгаш бугу улустун күже-нишкиниңг күш-ажалынң ачы-лаа чедип алдыган.

Партиянын болгаш моол улустун амыралында улуг болушкуну бола Моолдун Араттын революстуг партиязынын бо чылдың июль 7—11-де болуп эртеркен XV съездин март 1-де Моолдун Араттын револю-циянын 45 чыл болганын бол-гаш июль 11-де Моолдун улустун революциянын 45 чыл оюнуң ара-зында болуп эртеркен. Улустун ре-волюциянын түннөлине моолдун ашылчы чонлары колхознадыг бол-гаш феодалдыг дарлаады шут уу-лааш, социалист нитилелди тур-гузарыкче кирген.

Партиянын ажил-чорудулазынын кол утланышкынын тодаралыг тур-кар баа, дөртүг Программанын XV съез хуулап ал, ушкун беш чыл (1961—1965 чылдарда) пазын амыралга ботанырар талазы-биле партиянын болгаш улустун ажилы-нын түннелин кылды, дөртүг беш чыл (1966—1970 чылдарда) пазы-нын талазы-биле директиваларын бадылаан.

Хожууларга чораз чурттарын феодализмден капитализмден чады-нын таварбай, социализмге шийт-кис болурун дугайында марксизм-ле-нинизм өвөддин амыралга бот-андырган моол улустун байлак дү-

жугаазын партиянын чаа програм-ма-ны түннөз. Чуртка социализм тургузуушунуң доозар талазы-биле сорулгаларын программалда тодар-кан. Ол сорулгаларын колдуу — социализмниң материал-техниктиг бижыг базанын тургузары болгаш оон ылай коммунизмге шийткелге чо-гуур байдалды тургузары болур. Оң түннөлине Моол Арат Республика аграр-индустриал чурттан индуст-ри-аграрлыг чурт кылдыр хуулар ужурут.

Моолдун улустун революциянын алдарыг 45 чыл оюн моол арат чо-нар ушкун беш чыл планынын чедир-киниңг күүсөдизин-биле уткун турар. Хуу арат ажил-агыларын кооперастап каттыгытарын 1959 чылда доосканы-биле холбаштыр Моолдун төгүзүндө оон экономика-зы-не баштай чангыс аай социали-стик система кылдыр хөгжүп берген. Ол чорук ушкун беш чыл планынын даалгаларын, ылангыя чурттан эконо-миканын кол адыры — социали-стик кедэ ашыл-агы талазы-биле сорулгаларын күүсөдиринге саалаарыг болган.

Ушкун беш чыл планынын чыла-рында кедэ ашыл-агынын нити-продукцияны 20 хуу өскөн. Малдын баш санын өстүрериниң беш чыл планы ажыг күүсөткен. Ам үдө чонун кижн бүрүзүгү малдын оона-жыр талазы-биле МАР делегейге ын-ды чурттарын аразында бирги черлериниң бирээзин ээлеп турар. Моолдун чонунуң бир кижиниң-ге 22 баш мал оонажып турар.

Мал ашылдыңн продукциянын колдуун берип турар кедэ ажил-агы каттыжымшыкынары эртен

беш чылда дыка быжыккан. МАР-да ам үдө 289 кедэ ашыл-агы кат-тыжымшыкынары бар, чурттан бугу малынын 77 хууу коллективт ашыл-агыларда каттышкан.

Моол Арат Республикада чед ажил-агы чазы-биле хөгжөөн. Беш чылдын дургузунда чурттан тарыла шолу 81 хуу болгаш тараанын нити чылаа-зы 38 хуу көвүздөн. Ам үдө респу-бликаның кижн бүрүзүгө 300 кило-грамм кызыл-тас оонажып турар кылдыр тараа бугурулгези өскөн. Ынчангаш чурт ботунуң тараа хер-елгелин долзу-биле хандыртнаар аргалыг болган. Сөөлгү чылдарда республиканын кедэ ашыл-агы-нын материал-техниктиг базанын быжыккан.

МАР-ның социалист улутуру болгаш капитал тулуу база улуг чедиркиниңг чедип алган. 1960 чылда деңдээрге 1965 чылда улут-пурт нити продукцияны 1,6 ка-тап өскөн, а оон өтүлгезин чылда темпизин ортума-биле 10,5 хуу бол-ган. 90 ажыг чур улутуру бугуру-гелери болгаш чехтери ашылалга кирген. Ушкун беш чылдын чутуза чаа тулуу болза Дартанын улутуру энергетиктиг комплексин болур. Ону Совет Эвилелин, Польшаны бол-гаш Чехословакиянын дуулаачыны-биле тулуп турар. Оон кол объекти-лери — чуртаа ил улуг электростан-ция, бедир-вольтулуг электри дам-чыдыла шугуру болгаш өске-лаа объектилер ашылалга кирген.

Экономикиг улуг чедиркиниңг ажилчы чонларын материалдыг чаа-гай байдалын болгаш культуруг деңгелин улуу-биле бедир арганы берген. Эвээр ажил төлөвирит ажилчыларын болгаш албан-хал-аа чыларын шалыңын өстүрөр, алча-ажыг үндүрүвүн хемчөөлүн бече-леди, кедэ ашыл-агынын чутулаа продукттарынын салын алыр өр-төн улгаттырар чикетик хемчег-лери партия болгаш чазак алган.

1966—1970 чылдарда улус ажил-агынын болгаш культураны хөгжүдөр талазы-биле МАР-ның XV съездинин директивалары респу-бликаның улус ажил-агынын улам ылай хөгжүдери көрүп турар. Дөр-түг беш чыл болза МАР-тын чаа программалыг амыралга ботан-дырынын чутулаа чазасы болур.

Кедэ ашыл-агынын болгаш улутурун мурунда улуг сорулга-лар салдынып турар. Беш чылдын төгүзүндө кедэ ашыл-агынын нити продукцияны 38—40 хуу, а улутурун — 70—80 хуу көвүздө. Национал орулга 30 хуу, херелгел фондугу 30 хуу, немелде фондугу 14 хуу өскөн. Нити продуктта улут-пур продукциянын эжелер туузу

МАР-та социалист нитилелдиң 1965 чылда 28 хуу турган болза, 1970 чылда 34 хуу болур. Чуртка малдын баш саны беш чылдын төгүзүндө 25—26 миллион чедир өскөн.

Чаа беш чылда чурттан бугуру-чү күштериниң айттынган хөгжүлде-зинге үндөлдөш, моол улустун ма-териалдыг чаагай байдалы болгаш культуруг деңгелин улам ылай кө-дүрериниң делгелергет программаны бадылаттыган.

Моол Арат Республиканын соци-алист чурттар-биле акы-дунма та-рылаа улам быжыгып, калбарган болгаш делегей кырында оон ат-ал-дары өскөн. Моол Арат Республи-ка ам делегейниң 33 күрүнелери-биле дипломаттыг, 20 ажыг чурттар-биле салды харылаалыг. МАР-ны 1961 чылда Каттышкан Национал Органи-зациянын кижигууңге хуулап алган. 1962 чылды кижинде бээр МАР Экономиктиг Дуулаажыга Чо-вүлелин ажилыга оон бүрүн өр-гелгит кижигуу болуп кирип турар. МАР-ның чазанын даштыкы поли-тиказы социалист чурттар-биле чангыс этип быжылгачыкче, бугу-нити тайбын болгаш улустарын айыл чок чорун хандырагыча уг-ланган. АКШ-тын империалист аг-рессиязында улуг астам улустун демселин дөткөн тускай делегел-ди МАР-тын XV съездин хуулап алган.

Моолдун Араттын революстуг пар-тиязы — делегейин коммунист болгаш ашылчы шийткелчилик чарылаб кедэ болуп турар. Ол өске акы-дунма партиялар-биле кады ботунуң интернационалдыг хуулаа-зын күсөдип, делегейин коммуни-стик болгаш ашылчы шийткелчи-нин чангыс ээни быжылгачыкче күженишкиниң салып, 1957 бол-гаш 1960 чылдары Москва чөвү-лөс хуралдарын хуулап алганы нити шугууну шыгыг барымта-лап турар.

МАР-тын XV съездин болгаш оон даразында МАР-ның Улустун Улут Хуралына сонгуланын түн-нелери партиянын болгаш улустун буулаб чангыс ээни, партиянын политиктиг утланышкынын шийткенин болгаш амыралчы күш-түүн база катап көргүскөн.

45 чылда социализм тургузууш-кунуна улустун Моолдун чедип алган улуг чедиркиниңг совет кижилер-ни өртүп турар. Акы-дунма моол улус ботунуң марксизм-ленинни партиянын ууртуулазы-биле пар-тиянын чаа программалыг болгаш беш чыл планынын талазы-биле МАР-тын XV съездинин директи-валарында айткан сорулгаларын чедир-киниңг күсөдип, социализмг делегей системанын күчүн бы-жылгачыла ботунуң төлөптин са-лышкынын кирип.

В. ТИТНОВ.

ЯНЗЫ БҮРҮ ДИПТЕРДЕН

Хайфонче чаа араатанзыг халдаашкын

ХАНОЙ. (СЭТА). Вьетнам улус армиязынң Доди команддалынын Харылаа төлөзүлгенин баштыгы полковник Ха Ван Лау Хайфон хо-райны америк самолёттарын чаа бомбалашы-га шийтпиринг удураанышкынын Вьетнама хайгалар болгаш контроль талазы-биле делегей комиссияныг медеттос.

ВНА агенттедизин дашкытаны удурааныш-кынын медегелдизин чургаллап турары болза 1966 чылдын июль 7-де америк самолёттар Хай-фон хоорайда чурттакчылыг районнары бол-гаш улутуру объектилерин база катал бомба-лап, боолар, порты адуналарга халлап турган. Бо болза июль 29-те агаардан америк халлааш-

кыннарнын соонда Хайфонче америк ужу-р чүдүлгө ийги чаа халдаашкын болур болгаш вьетнам улуска удуз кемпиг үлгөлдиг-дир.

Надвин, Виль, Донгхай болгаш өске-даа чурттакчылыг черлерге, Вильнче шлюзаалар-га болгаш Намфонга плотинаже база өске-даа гидротехниктиг дериншикниңге араатанзыг халдаашкыннары Каттышкан Штаттарын үр-гүзүлгө турары шыкап, мидит фактыже деле-гей комиссиязын кичээлгенин Харылаа тө-лөзүлгө көрдүдүргөн деп, медегелде де-медгелзэн.

Устунде айткан америк халдаашкыннарга, ылангыя Хайфон хоорайны ийн улаа араатан-

зыг бомбалаанын шийтпиринг удурааныш-кынын Вьетнам улус армиязынң Доди ко-манддалынын айтмышкынын баугар медегел-тур мен деп, Ха Ван Лауун бижинде чурга-лап турар.

ВДР-ге удуз агаардан халдаашкыннары бол-гаш өске-даа агрессия үлгөлдиглери база Муру-ву Вьетнама агрессия дайымын өскөдүргөн, Вьетнам талазы-биле 1954 чылдын «Женев дү-гуржулааларын» хуулап коорун болгаш бо-лур-чотугу-биле күүсөдирин АКШ-тын чааа-лап Харылаа төлөзүлгө шийтпиринг негеп ту-рар.

ФЕОДАЛДАРГА СОГУТ

НЬЮ-ПОРК. (СЭТА) дун шөлүн миномёттар-Хосталга армиязынын биле боолдаан, дайынчылар америк Ассошиэтед Пресстин шериг-агаар күштери-корреспондентин ийи-Нантхоба ужурууш-кынадындан билин-луушкун оруу үрелген.

КАИР. (СЭТА). Феодализм улуткаар талазы-биле дээр ком-митет 23 феодал өг-бүлелеринң капиталы болгаш өг-хөргөңүн хавырар дугайында шийтпиринг сүлөп алган. Каир парламанын дымныканын баугар алырга,

оларын шийткенде 15 өг-бүлелер аграр реформизмни дугайында КАР-ның хоойлуларын үрөөн, а оон өске 8 өг-бүлелер чонуну мол-чүп турган дээр буруудаттырып турар.

Чөвүлөт хурал дугайында куба парлалга

ГАВАНА. (СЭТА). Вьетнама АКШ-тын агрессия-биле хол-баштыр Баршава Керозиниң киржикчилери күрүнелерин Политикт консулатативте комитетинг бу-харест чөвүлөт хуралы Европада политикка болгаш өткөн өткөн-тиге ханаарыштыр чангыс эконо-миктиг шийтпиринг көрүзүгү болгон деп АКШ-тын «Вашинг-тон шиник Стар» солуну быжээк.

Ол хуралдың киржикчилери ийи демократияны — Европада тайбы-кы болгон айыла чок чорукту быжылаар дурдунда. Демокра-тияны база АКШ-тын Вьетнама агрессия-биле холбаштыр Ме-

Вьетнама дайын өскөдүргөзүмүз америк политиканын чаа улам айымалдыг чазасы болур, оон түннөлине Вьетнама да-йын тайбынга болгаш бугу-нити айыла чок чорукка улам айымал-дыг чаа характер-шичылг бол-луп бар чорур деп Медегелде чургаалаан чүдүлгө солунар тускайлап турар.

Баршава керозиниң киржи-

чилери күрүнелер Вьетнамын Демократтыг Республикага мораль-политиктиг дөткөмч болгаш бугу талазыг дуулаачы-ны, капиталдыг экономиктиг чедиркини, материалдыг, тек-никалы болгаш тускай өртемни-лери чорутушпаан, көргүзүп келген болгаш моон сонгаар-лаа көргүзөр дээрин парлалга база медегелде турар.

ДОПЧУЗУ-БИЛЕ

Баршава керозиниң киржи-чилери күрүнелерин Политикт консулатативте комитетинг бу-харест чөвүлөт хуралы Европада политикка болгаш өткөн өткөн-тиге ханаарыштыр чангыс эконо-миктиг шийтпиринг көрүзүгү болгон деп АКШ-тын «Вашинг-тон шиник Стар» солуну быжээк.

Ол хуралдың киржикчилери ийи демократияны — Европада тайбы-кы болгон айыла чок чорукту быжылаар дурдунда. Демокра-тияны база АКШ-тын Вьетнама агрессия-биле холбаштыр Ме-

Вьетнама дайын өскөдүргөзүмүз америк политиканын чаа улам айымалдыг чазасы болур, оон түннөлине Вьетнама да-йын тайбынга болгаш бугу-нити айыла чок чорукка улам айымал-дыг чаа характер-шичылг бол-луп бар чорур деп Медегелде чургаалаан чүдүлгө солунар тускайлап турар.

Баршава керозиниң киржи-

ге, оң дүдүп чорудуу. Күрүне эртерден кылар деп ордонан-кан деп буруудаткан, оң сүдкү бээр деп турар. Америк ком-мунизм хуулаагындан оңу чалдыккан.

Амлянын транспортку болгаш мергелде чок ашылчыларынң проффессиялыг күүсөдип трети-ка министри чораш Ф. Казинти ол проффессиялыг чыгыне секрета-рияга быдылаан. Парламент кижигуу хуулаагындан өткөн-дөрүн Казинте күүсөдип сана-лаан.

Президент Джонсонга чөвүлөт хурал

ВАШИНГТОН. (СЭТА). АКШ-тын президентинг Джонсонун Техасте турар чертеге камгалаа министри Макнамара-биле ийн

ховун чөвүлөт хуралы болган. Ол хуралды уксала дайын та-лазы-биле айттырларын кал-баз-биле допчулап көргөн деп

Ан бажында төлөзүлгөзүмүз дым-наткан. АКШ-тын Муруу-Чоон Азияда дайын байдалын үнелө көөрүчө кол кичээлгенин салган.

Хүн

Эдгээгээг саалдараа... Эх хөй сүтүүг берил турар... Мелдер-Хайны баштаа-ла...

«Шеклээр» хөхөв... Чөхрүн чадын «чөхө-гө!»... Кадарчны Мангун...

Хөхө синин, чараш чагын... Хөлчүк шыкшан кара караан... Көвөй кыстар аразындан...

Анатолий ДОПЧАА.

Час дүүж, хар-даа эрөөн. Шым-ран көр баш тыртып, черин кыры...

ШЕЦНЕ ЧЕЧЭЭ

рүдгөн ооалдтайн барып болур аргалдыр бие... Ой кайдыг илалт аргам тым алгайны оо-дээн, мастер эрэн...

павын ажур күүсеткен. Бирги акартадыг түнхээн үндүргөн ажурчынның профсоюзла...

дээ мырдай хөрүктелп үе бээр! Бесгич комсомолуусе Болат-оолду тырыкылап турары оо-дур...

БӨГҮН—БАЛЫКЧЫНЫН ХҮНҮ

Михайл Шатарин Чөө-Хөхтүн районийн бэлтгэл контрарынның эх дээр анчаларынның бирээи. Аж-аук планнын талазы-биле...

Чурукчунуң блокнотундан

Бөгүн кандыг балык туруп алганыны сенээ ам нөргүзүп берейн.

Ажыктыг семинар

Тываның чурукчулар айдэлиниң база бир соругаа болза, чоңунун үс-шөвөр мастерлерине...

БИСТИҢ БАЙЫРЛАЛЫВЫС

Бистин чурувустун хөдөрүндө, далайларында үнелит хөй аям балыктарын туруп турар. Совет эрге-чагырганын чыдарында...

Силерни манап турар

Балыкчылар болгаш аңчылар кышкылың Чыгатайдо балыкчылар станциязын балыкчылар хукуке белеткенп. Келген балыкчылар ху-дун олар 21 орунду дыйтаналарың...

«Балык муну болу!»

Агдар Бондус

Бөгүн республикага болгаш Кы-ылга топар булуттардыг, чашкын чок хун болур. Дагым черлерге динирээшкн болуп мататчок. Хат...

Кино

ИЮЛЬ 10-ДА «НАПЫРАЛ»: «Дириг чурунтар» 9.30. «Тенелпей» 11. 12.85 шактар-да. «КАА-ХЕМ»: «Дириг чурунтар» 10. «Дроздобро король» 11.15. 1.15. 3.15. 7.10. «Хуано Галле» 5.15. 9 шактарда.